

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Т.в.о. начальника Центрального
управління військової освіти і науки
Генерального штабу
Збройних Сил України

_____ Андрій ТРИСТАН

«_____» _____ 2025 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Миколаївського національного
аграрного університету

Дмитро БАБЕНКО

«27» 03 _____ 2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА
БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти

Освітній ступінь	-	бакалавр
Освітній заклад	-	Миколаївський національний аграрний університет
Мова навчання	-	українська

Миколаїв
2025

Програма навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти відповідає вимогам наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Курсу стрільб, бойових статутів, статутів Збройних Сил України, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманих під час ведення бойових дій на території України та Типової програми навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту та поліцейських» (теоретична підготовка), затвердженою Начальником Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенантом Анатолієм БАРГИЛЕВИЧЕМ

Розробник програми:

канд. екон. наук, доцент кафедри методики професійного навчання
Вячеслав КУРЕПН, Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри фізичного виховання та базової загальновійськової підготовки Миколаївського національного аграрного університету, протокол № 8 від «17» березня 2025 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Наталя ПЕТРЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією факультету культури й виховання Миколаївського національного аграрного університету, протокол № 7 від «18» березня 2025 року

Голова науково-методичної комісії
канд. пед. наук, старший викладач

Наталя ПОНОМАРЕНКО

Схвалено науково-методичною радою Миколаївського національного аграрного університету, протокол № 7 від «26» березня 2025 року

Голова науково-методичної ради
канд. техн. наук, професор

Дмитро БАБЕНКО

1. Анотація

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави важливим є забезпечення Збройних Сил України, інших утворених відповідно до закону військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення необхідною кількістю військово-навченого людського мобілізаційного ресурсу для виконання військового обов'язку в запасі, проходження служби у військовому резерві, у Збройних Сил України та інших військових формуваннях, а також забезпечення реалізації права громадян на рівні можливості у виборі професії шляхом здобуття додаткових знань, умінь і навичок, необхідних для належного виконання військових обов'язків у запасі в мирний час, обов'язків військової служби у воєнний час та для майбутньої професії.

Програма призначена для підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту на очній (денній) та дуальній формі навчання, не проходили військову службу в Збройних Силах України або інших військових формуваннях. Базова військова підготовка - це вишкіл, у межах якого майбутніх військовозобов'язаних навчатимуть виконувати бойові завдання, поводитися зі зброєю та вибуховими пристроями, діяти на полі бою, надавати домедичну та первинну психологічну допомогу, дотримуватися норм міжнародного гуманітарного права і правил ведення війни тощо.

Ця Програма відображає систему поглядів, керівні принципи, умови і шляхи досягнення мети організації і ведення підготовки громадян України до національного спротиву. Визначає роль, місце та завдання підготовки громадян України до національного спротиву у захисті незалежності і територіальної цілісності України та усунення загроз її національній безпеці у воєнній сфері.

Програма ґрунтується на досвіді застосування сил і засобів складових сектору безпеки і оборони, здобутому в ході ведення бойових дій в Україні, спирається на світовий досвід ведення воєнних дій у сучасних збройних конфліктах та враховує досвід організації підготовки громадян в провідних країнах світу.

Метою підготовки є здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти розроблена відповідно до законів військових формувань правоохоронних органів спеціального призначення. Основним завданням Програми є:

- набуття знань, умінь, навичок для виконання завдань оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності;
- набуття знань, умінь, навичок для виконання завдань, визначених міжнародними зобов'язаннями України;
- свято і непорушно додержуватися Конституції України та законів України, Військової присяги, віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок;
- бути хоробрим, ініціативним і дисциплінованим;
- беззастережно виконувати накази командирів (начальників), як святинню оберігати Бойовий Прапор своєї частини;

- постійно підвищувати рівень військових професійних знань, вдосконалювати свою виучку і майстерність, знати та виконувати свої обов'язки та додержуватися вимог статутів Збройних Сил України;
- знати й утримувати в готовності до застосування закріплене озброєння, бойову та іншу техніку, берегти державне майно;
- дорожити бойовою славою Збройних Сил України та своєї військової частини, честю і гідністю військовослужбовця Збройних Сил України;
- поважати бойові та військові традиції, допомагати іншим військовослужбовцям, що перебувають у небезпеці, стримувати їх від вчинення протиправних дій, поважати честь і гідність кожної людини;
- бути пильним, суворо зберігати державну таємницю;
- вести бойові дії ініціативно, наполегливо, до повного виконання поставленого завдання;
- виявляти повагу до командирів (начальників) і старших за військовим званням, сприяти їм у підтриманні порядку і дисципліни.

Програма визначає основи організації підготовки під час реагування на загрози воєнній безпеці Україні та виконанні завдань Збройних Сил України. Програмою передбачено впровадження нових ефективних форм і методів навчання, методик та технологій впливу на морально-психологічний стан здобувача вищої освіти з метою формування високого рівня патріотичної налаштованості та відданості українському народу.

Опанування сутності навчальної дисципліни дозволяє сформуванню визначену систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання. Викладені в цій Програмі положення слід застосовувати творчо, з урахування потреби зацікавити здобувача вищої освіти військовою службою та мотивувати його до патріотизму й виконання свого Конституційного обов'язку захищати Батьківщину.

Ключові слова: Збройні Сили України, права громадян, загальновійськова підготовка, незалежність та територіальна цілісність, військові професійні знання.

Annotation

In the context of armed aggression by the Russian Federation against our state, it is important to provide the Armed Forces of Ukraine, other military formations established in accordance with the law, as well as special-purpose law enforcement agencies with the necessary number of militarily trained human mobilization resources to perform military duty in the reserve, serve in the military reserve, in the Armed Forces of Ukraine and other military formations, as well as to ensure the realization of the right of citizens to equal opportunities in choosing a profession by acquiring additional knowledge, skills and abilities necessary for the proper performance of military duties in the reserve in peacetime, military service duties in wartime, and for their future profession.

The program is intended for training citizens of Ukraine who are receiving higher education in full-time and dual forms of education, who have not completed military service in the Armed Forces of Ukraine or other military formations. Basic military training is a training within the framework of which future conscripts will be taught to perform combat missions, handle weapons and explosive devices, act on the battlefield, provide first aid and primary psychological assistance, adhere to the norms of international humanitarian law and the rules of warfare, etc.

This program reflects the system of views, guiding principles, conditions and ways to achieve the goal of organizing and conducting training of citizens of Ukraine for national resistance. It determines the role, place and tasks of training citizens of Ukraine for national resistance in protecting the independence and territorial integrity of Ukraine and eliminating threats to its national security in the military sphere.

The program is based on the experience of using forces and means of the security and defence sector, gained during the conduct of hostilities in Ukraine, relies on the world experience of conducting military operations in modern armed conflicts and takes into account the experience of organizing the training of citizens in leading countries of the world.

The purpose of the training is to provide citizens of Ukraine with a military-accounting specialty, skills and abilities necessary to fulfil the constitutional obligation to protect the Fatherland, independence and territorial integrity of Ukraine.

Basic combined arms training for higher education applicants of the Mykolaiv National Agrarian University, who study in a full-time or dual form of education, is developed in accordance with the laws of military formations of law enforcement agencies of special purpose. The main task of the Program is:

- acquisition of knowledge, skills, abilities to perform tasks of defence of Ukraine, protection of its sovereignty, territorial integrity and inviolability;
- acquisition of knowledge, skills, abilities to perform tasks defined by international obligations of Ukraine;
- sacredly and unshakably adhere to the Constitution of Ukraine and the laws of Ukraine, the Military Oath, loyally serve the Ukrainian people, conscientiously and honestly perform military duty;
- be brave, proactive and disciplined;
- unconditionally execute orders of commanders (chiefs), as a shrine to protect the Battle Banner of their unit;
- constantly increase the level of military professional knowledge, improve their training and skills, know and perform their duties and comply with the requirements of the statutes of the Armed Forces of Ukraine;
- know and maintain in readiness for use fixed weapons, combat and other equipment, protect state property;
- to cherish the combat glory of the Armed Forces of Ukraine and their military unit, the honour and dignity of a serviceman of the Armed Forces of Ukraine;
- to respect combat and military traditions, to help other servicemen who are in danger, to deter them from committing unlawful acts, to respect the honour and dignity of every person;
- to be vigilant, to strictly keep state secrets;
- to conduct combat operations proactively, persistently, until the task is fully completed;
- to show respect for commanders (chiefs) and seniors in military rank, to assist them in maintaining order and discipline.

The Program defines the basics of organizing training when responding to threats to the military security of Ukraine and performing tasks of the Armed Forces of Ukraine. The Program provides for the introduction of new effective forms and methods of training, methods and technologies of influencing the moral and psychological state of a higher education applicant in order to form a high level of patriotic attitude and devotion to the Ukrainian people. Mastering the essence of the academic discipline allows you to

form a certain system of competencies and achieve program learning outcomes. The provisions set out in this Program should be applied creatively, taking into account the need to interest a higher education applicant in military service and motivate him to patriotism and fulfil his Constitutional duty to defend the Motherland.

Keywords: Armed Forces of Ukraine, citizens' rights, combined military training, independence and territorial integrity, military professional knowledge

2. Опис навчальної дисципліни ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Освітній ступінь	Бакалавр
Обов'язкова (вибіркова) компонента	Вибіркова (обов'язкова для здобувачів вищої освіти чоловічої статі (громадян України) відповідно до статті 10 ¹ Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-ХІІ)
Семестр	IV
Кількість кредитів ECTS	3,0
Кількість модулів	1
Кількість змістовних модулів	1
Загальна кількість годин	90 год.
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:	
Лекції	36 год./1,18 кредити ЄКТС
Практичні заняття	24 год./0,82 кредити ЄКТС
Самостійна робота	30 год./1,00 кредит ЄКТС
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, система дистанційного навчання Moodle, онлайн-сервіс відеозв'язку Jitsi Meet, вбудовані в курс на платформі Moodle, платформи відеозв'язку Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, месенджери Viber та інші.

Дотримання вимог організаційної підготовки. Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти організовується та проводиться у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Курсу стрільб, бойових статутів, статутів Збройних Сил України, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманих під час ведення бойових дій на території України та Типової програми навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіта та поліцейських» (теоретична підготовка), затвердженою Начальником Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенантом Анатолієм БАРГИЛЕВИЧЕМ

До теоретичної підготовки базової загальновійськової підготовки залучаються здобувачі вищої освіти, визначені Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 № 734.

Навчальною програмою передбачено підготовку обсягом три кредити Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) відповідно до законів військових формувань. Тривалість однієї навчальної години – 45 хвилин.

Самостійна підготовка проводиться у визначений навчальним планом час під керівництвом викладачів та інструкторів.

Метою самостійної підготовки є:

- розширення набутих теоретичних знань з пройденого матеріалу;
- вивчення обов'язків;
- удосконалення практичних навичок із пройденого матеріалу;
- підготовка до наступного навчального дня.

Принципи проведення базової загальновійськової підготовки. Викладачі (інструктори) з метою ефективної організації та проведення базової загальновійськової підготовки мають дотримуватися таких принципів:

- систематичність і послідовність навчання (навчання від «простого до складного», «від відомого до невідомого») – є одним з основних принципів і реалізується за двома напрямками: структурним та методичним:

структурний напрям обумовлює побудову системи навчання «від індивідуальної підготовки до підготовки у складі групи (взводу)», тобто навчання дій у складі групи (взводу) слід розпочинати лише після завершення індивідуальної підготовки здобувачів вищої освіти;

методичний напрям означає формування та вдосконалення знань, умінь і навичок, тих хто навчається шляхом послідовного укладення форм та методів навчання (наприклад: коротка розповідь – зразковий показ – тренування до результату – вправа (норматив, практична робота);

- навчати здобувача вищої освіти того, що необхідно на війні – вимагає постійного моніторингу ведення бойових дій та впровадження в підготовку найефективніших форм і способів (тактичних прийомів виконання поставлених завдань);

- щільність навчання - передбачає планування та проведення занять, на яких здобувачі вищої освіти одночасно максимально задіяні до практичних дій (нормативи, вправи);

- свідомість, активність і самостійність тих, хто навчається – передбачає створення викладачами у колективах таких умов, за які здобувачі вищої освіти будуть свідомо прагнути до опанування навчального матеріалу та проявляти активність і самостійність в удосконаленні рівня їхньої індивідуальної підготовки:

- наочність навчання – передбачає відтворення в процесі підготовки умов фізичної і психологічної напруженості сучасного загальновійськового бою;

- колективний та індивідуальний підхід до навчання – вимагає проведення заходів бойової підготовки на доступному рівні складності з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти та опорою на колектив;

- єдність військового навчання й виховання - передбачає одночасне формування умінь, навичок, високих морально-бойових якостей і психологічної стійкості здобувачів вищої освіти.

Увага!	У процесі навчання надаються приклади та методики дій підрозділів інформаційно-психологічних операцій противника та основні рекомендації щодо захисту і протидії негативному інформативно-психологічному впливу
---------------	---

Важливо!	Удосконалення вмінь та навичок здобувачів вищої освіти за супутніми темами (після їх відпрацювання) здійснюється під час занять із тактичної та вогневої підготовки шляхом ввідних завдань необхідних для застосування на практиці та розгортання додаткових навчальних місць
-----------------	---

У навчанні громадян України, які здобувають вищу освіту, практичних дій (нормативів, вправ тощо), необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження, отримувати знання, навички та вміння.

Пам'ятайте!	Типовий алгоритм навчання дії: коротка розповідь – зразковий показ – відпрацювання за елементами (точність виконання прийому) – тренування загалом у повільному темпі – тренування на швидкість (виконання нормативів)
--------------------	--

У ході отримання здобувачем вищої освіти знань, набуття навичок та вмінь, необхідних для застосування на практиці, необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження.

Розвиток фізичних якостей здобувачів вищої освіти проводиться шляхом супутніх фізичних тренувань у процесі повсякденної діяльності. Метою тренування є:

- розвиток для вдосконалення загальних фізичних якостей, спеціальних та військово-прикладних навичок та вмінь, необхідних здобувачам вищої освіти для успішних дій під час виконання навчально-бойових (бойових) завдань:

- формування й розвиток у здобувачів вищої освіти спроможності тривалий час діяти в стані фізичного навантаження в обстановці надзвичайно високої психологічної напруженості.

З метою контролю за якістю засвоєння програми підготовки за суміжними темами та коригування їх змісту після проходження здобувачами вищої освіти відповідних тем, передбачено контрольні заняття.

Відповідальність за належну організацію занять покладається на керівника закладу вищої освіти, а також професорсько-викладацький склад відповідно до посадових обов'язків. Навчання має забезпечувати повне та якісне виконання завдань підготовки. Для досягнення поставленої мети необхідні:

- якісне планування навчальних занять;
- забезпечення систематичного контролю за організацією підготовки та надання методичної допомоги в опануванні навчальних матеріалів;
- впровадження в освітній процес досвіду ведення бойових дій.

Увага!	Керівникам підготовки надано право: - змінювати послідовність вивчення тематики з метою ефективного використання навчально-матеріальної бази; - за необхідністю перерозподіляти (уточнювати) форми занять та занять за темами (не змінюючи визначений бюджет часу на тему) з урахування рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу
---------------	---

Аналіз рівня засвоєння навчального матеріалу. Під час аналізу рівня засвоєння навчального матеріалу за програмою теоретичної підготовки й заходів базової загально-військової підготовки зі здобувачами вищої освіти керівник занять (викладач, інструктор) відзначає ступінь досягнення мети та навчальних цілей, позитивні й негативні сторони, оцінює роботу кожного здобувача вищої освіти, надає рекомендації з подальшого удосконалення.

При викладанні тем застосовуються такі методи контролю: поточний, тематичний, самоконтроль. Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводиться до здобувачів вищої освіти на початку вивчення тем.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти. Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане:

1) для індивідуальних завдань - особисто здобувачем, а для групових завдань - лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації - без використання недозволених джерел інформації.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання. Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

Порядок перезарахування результатів неформальних і інформальних заходів проводить комісія, за зверненням здобувача.

Передбачені неформальні освітні заходи. Неформальна освіта доповнює формальні освітні заходи, допомагає швидко і вчасно отримати необхідні знання відповідно до потреб тут і зараз.

Форми неформальної освіти: очна (тренінги, семінари, тощо), дистанційна (дистанційні курси, вебіари).

Де здобути: неурядові установи, приватні особи, платформи дистанційного навчання.

Здобувачам пропонується протягом вивчення базової загально-військової підготовки: індивідуальні завдання, участь у вебінарах та семінарах з тематики базової загально-військової підготовки, участь у відкритих лекціях, які проводять поза межами освітнього процесу. Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка цих результатів відбувається за загальними вимогами цієї програми.

Здобувачам вищої освіти під час вивчення освітньої компоненти базової загально-військової підготовки пропонується пройти:

- безкоштовний онлайн-курс першої домедичної підготовки «Основи надання першої медичної допомоги» за посиланням <https://1staidplast.org.ua/general-information> від Червоного Хреста;

- безкоштовний навчальний онлайн курс «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів – EORE» за посиланням <https://www.uda.org.ua/eore-course/> від Асоціації саперів України;

- безкоштовний навчальний онлайн курс «Базова психологічна допомога в умовах війни» за посиланням <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/basic-psychological-aid-during-war/>.

- інші безкоштовні навчальні онлайн курс за рекомендацією викладачів.

Передбачені інформальні заходи освіти. Інформальна освіта передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Така навчальна діяльність не обов'язково цілеспрямована та структурована, не фіксується документально, але сприяє розширенню професійних знань та умінь і є однією з ключових компетентностей особистості.

Форми інформальної освіти: одноразові лекції, відеоуроки, медіа-консультації, спілкування у сім'ї, з колегами, читання спеціалізованих журналів, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди.

Передбачається, що здобувач у ході життєвого досвіду має застосовувати здобуті знання та результати, наприклад, вивчаючи наступну тему чи готуючись до всіх видів робіт. І навпаки – здобувачі використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес.

Оптимальним є поєднання традиційної формальної освіти, курсів, семінарів та інших заходів від неурядових установ, що дозволить швидко отримати потрібні знання та навички (неформальну освіту) та самоосвіту (інформальну).

Мова підготовка. Дисципліна викладається українською мовою. Водночас, з кожної теми виділено ключові слова, які здобувачі вивчають англійською мовою. Здобувачі мають можливість брати участь у вебінарах та наукових заходах англійською мовою.

Форми навчання. Денна (очна, дуальна – за наказом по університету, наприклад, у зв'язку з дотриманням карантинних заходів, вимог воєнного стану (безпека всіх учасників освітнього процесу)).

Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекційні заняття, практичні заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до

одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, технології майндмепінгу, система дистанційної освіти Moodle, технології JeetSi, вбудовані в курс на платформі Moodle, ZOOM та інші.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний (усі лекції супроводжуються презентаціями; застосовуються освітні відеофільми); інструктивно-репродуктивний (практичні заняття і завдання); проблемного викладу (пізнавальні завдання, порівняння різних підходів); частково-пошуковий (пошук рішення висунутих у навчанні пізнавальних завдань, розв'язування задач теоретичного та прикладного характеру з використанням сучасного математичного апарату, комп'ютерних технологій); дослідницький (написання тез, науково-дослідної роботи).

Форми оцінювання. Компетентнісно орієнтовані форми (поточний контроль знань: опитування на заняттях, виконання практичних завдань, контрольна робота, самостійна робота здобувачів вищої освіти (у тому числі опрацювання окремих питань тем, тестування в Moodle, підготовка презентацій, підготовка тез доповіді на конференцію, підготовка наукової статті), підсумковий контроль знань – диференційний залік.

Академічна доброчесність. У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті, який затверджений вченою радою університету 27 листопада 2018 р., протокол № 3, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Миколаївському національному аграрному університеті, яке затверджене вченою радою університету 24 листопада 2020 р., протокол № 4 та Положення про групу сприяння академічній доброчесності, яке затверджене вченою радою університету 26 січня 2021 р., протокол № 6.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми StrikePlagiarism.

3. Мета вивчення навчальної дисципліни

Основним призначенням програми навчальної дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом дисципліни, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання;

- набуття знань, умінь, навичок для виконання завдань оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності;

- набуття знань, умінь, навичок для виконання завдань, визначених міжнародними зобов'язаннями України;

- свято і непорушно додержуватися Конституції України та законів України, Військової присяги, віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок.

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь, здатності (компетенції) мислити, вирішувати складні проблеми військового характеру й приймати продуктивні рішення у сфері виконання завдань оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності нашої Вітчизни; формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки, постійно підвищувати рівень військових професійних знань, вдосконалювати свою виучку і майстерність, знати та виконувати свої обов'язки та додержуватися вимог статутів Збройних Сил України.

Метою підготовки є здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є опанування здобувачам вищої освіти знаннями, вміннями та навичками щодо завдань оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності визначених у Конституції України та законах України, Військової присяги, міжнародних зобов'язаннях України; формування у майбутніх фахівців свідомого та відповідального ставлення до питань особистої безпеки і оточення, вміння розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки, бути хоробрим, ініціативним і дисциплінованим; віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок; постійно підвищувати рівень військових професійних знань, вдосконалювати свою виучку і майстерність, знати та виконувати свої обов'язки та додержуватися вимог статутів Збройних Сил України;

Об'єктом дисципліни є підготовка громадян України до національного спротиву являє собою цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання, виховання та набуття здібностей, які спрямовані на формування у тих, хто навчається, необхідного рівня знань, умінь, навичок, фізичних та психологічних якостей, необхідних для виконання визначених завдань в особливий (воєнний) період.

Предметом дисципліни є національно-патріотична підготовка, статuti Збройних Сил України, психологічна підготовка, заходи безпеки, безпека бою, виживання, тактична підготовка, підготовка з РХБЗ, інженерна підготовка, підготовка зі зв'язку, військова топографія, основи лідерства, вогнева підготовка, тактична медицина, міжнародне гуманітарне право..

Компетентності;

Загальна компетентність

Формування знань, умінь і навичок, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти після опанування теоретичної підготовки базової загальновійськової підготовки повинні:

Здатні розв'язувати складні задачі і проблеми суспільно-політичної обстановки в країні, негативних факторів, які впливають на суспільно-політичне

життя країни розуміти та виконувати основні заходи, які проводяться в державі та в Збройних силах України щодо стабілізації обстановки в країні.

Знати українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно-територіальний устрій, держави та природні ресурси. Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Знати способи та методи психічної саморегуляції для виконання поставлених завдань.

Знати розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на який розташоване озброєння бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станції радіолокаційної розвідки.

Знати основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку порядок дій під час застосування противником засобів РЕБ.

Здатні здійснювати заходи радіаційного, хімічного, біологічного (РХБ) захисту, спрямованих на захист підрозділів від застосування зброї масового ураження і наслідків руйнування об'єктів підвищеної небезпеки у різних умовах обстановки; знати ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин; засоби індивідуального захисту; дії на зараженій місцевості.

Здійснювати орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів.

Знати інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА; протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристики, будову, їх установлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання; заходи безпеки при поводженні з вибухонебезпечними речовинами.

Знати вимоги статутів Збройних Сил України; загальні обов'язки, права та відповідальність військовослужбовців.

Знати алгоритм домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF); способи та методи евакуації; принципи там застосування допомоги в польових умовах тактичної польової допомоги (Tactical Field Care).

Знати основи загальновійськового бою; призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатну структуру та озброєння механізованого відділення; призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА, основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення; порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краї оборони; порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритму дій з випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника; порядок дій у наступальному бою.

Знати призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання, а також порядок обслуговування після стрільби;

призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї; нормальні (табличні) умови стрільби; особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям; призначення, будова та принцип дії ручних гранат; порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для кожного виду зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки; основи управління вогнем та порядок постановки вогневих завдань підрозділу; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження; заходи безпеки при проведенні зі стрілецькою зброєю та гранатами.

Знати застосування прийомів та способів забезпечення життєдіяльності в автономних умовах, протидії впливу природних факторів на людину, переміщення у пішому порядку на великі відстані; знати порядок організації переміщення, пересування на території, яка контролюється противником; основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах.

Здатні застосовувати знання норм міжнародного гуманітарного права; розуміти порядок проходження військової служби, притягнення військовослужбовців до кримінальної, адміністративної та матеріальної відповідальності; знати основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права; відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Бути здатними застосовувати прийоми й способи психологічного налаштування (саморегуляції) для виконання поставлених завдань; вміти надавати першу психологічну допомогу та самодопомогу.

Застосовувати прийоми саморегуляції в різних стресових ситуаціях, виявляти та класифікувати негативні психічні реакції у себе та оточуючих, застосовувати правила першої психологічної допомоги, надавати первинну психологічну самодопомогу в екстремальних умовах, долати негативні психічні реакції (істерика, паніка, агресія, ступор), концентрувати свою увагу на бойовій обстановці, контролювати свої психологічні реакції та стани.

Вміти аналізувати інформацію отриману в ході спостереження.

Вміти використовувати основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; усувати типові помилки під час експлуатації радіостанцій, що виводять їх з ладу.

Вміти користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом, одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект, діяти за сигналом «Хімічна тривога».

Вміти орієнтуватися на незнайомій місцевості за картою та без карти, здійснювати планування та рухатися за визначеним маршрутом, вимірювати кутів та відстаней на карті та місцевості.

Вміти вибирати місця для обладнання одиночного та парного окопу для стрільби, маскувати.

Бути здатними застосовувати вимоги статей статуту в повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану; вміти особисто виконувати вимоги статутів Збройних Сил України.

Здатні надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань; вміти здійснювати евакуацію одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; здійснювати евакуацію двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию; надавати першу допомогу при пораненнях, кровотечах, отруєннях та

інших бойових ураженнях з використанням аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ) та табельних засобів; готувати та здійснювати медичну евакуацію; здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у тактичних умовах; перевіряти прохідність дихальних шляхів.

Здатні виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони; виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну огневу позицію (з основної на запасну); у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника, або вогневої (маневреної) групи; виконувати завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою; завдання вогневої (маневреної) групи; займати вихідне положення для наступу й підготовка до атаки; виконувати порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА; виконувати порядок дій у випадку виходу у фланг противника та штурму траншеї, а також при застосуванні наступальних (оборонних) гранат під час наступу.

Здатні застосовувати стрілецьку зброю, гранатомети, вміти вести вогонь з неї для виконання поставлених бойових завдань; вміти проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; виконувати підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з положення «лежачі»» на відстані 25 метрів; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 25 метрів; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 метрів; початкову вправу «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку»; початкову вправу «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку»; початкову вправу «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття»; початкову вправу «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості»; початкову вправу «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю); початкову вправу «Метання ручної кумулятивної гранати з місця».

Здатні організовувати та облаштовувати місця розташування для малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; протидіяти впливу природних умов на організм людини.

Вміти поводитися з військовополоненими.

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

Програма навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» в системі підготовки сучасного фахівця є складовою частиною обов'язкових компонент освітньо-професійних програм здобуття громадянами України вищої освіти та викладається на другому курсі четвертого семестру. Ґрунтується на досвіді застосування сил і засобів складових сектору безпеки і оборони, здобутому в ході ведення бойових дій в Україні, спирається на світовий досвід ведення воєнних дій у сучасних збройних конфліктів та враховує досвід організації підготовки громадян в провідних країнах світу. Метою підготовки є здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

I семестр
Українська мова
Фізичне виховання
Історія та культура України
II семестр
Інженерна екологія
Хімія
Комп'ютери та комп'ютерні технології
III семестр
Безпека життєдіяльності
IV семестр
Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту

5. Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Заняття			
	Кількість годин			
	Усього	ТЗ	ПЗ	СП
Курс теоретичної підготовки				
Національно-патріотична підготовка.	2	1	0	1
Психологічна підготовка.	6	2	2	2
Розвідувальна підготовка.	2	2	0	0
Зв'язок та комунікація..	2	1	1	0
Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захист)	6	3	1	2
Військова топографія	4	1	1	2
Інженерна підготовка (мінна безпека).	6	4	0	2
Статути Збройних Сил України.	6	1	0	5
Домедична допомога.	8	6	1	1
Тактична підготовка.	14	8	0	6
Вогнева підготовка	30	5	18	7
Виживання	2	1	0	1
Міжнародне гуманітарне право	2	1	0	1
Всього	90	36	24	30

6. Зміст навчальної дисципліни

6.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Види занять	Кількість годин і кредитів	Аудиторна кількість годин
Теоретичні заняття	36 год./1,18 кредити ЄКТС	36
Практичні заняття	24 год./0,82 кредити ЄКТС	24
Самостійна робота	30 год./1,00 кредит ЄКТС	-
Разом по курсу	90/3,0	60

6.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання, тиждень
Теоретична підготовка	90	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку освітнього процесу
Всього	90	X

6.3 Перелік та короткий зміст теоретичних занять

Лекційні заняття

Лекція - це особливий вид освітнього процесу, коли упродовж усього навчального заняття викладач у концентрованій, логічно витриманій формі повідомляє слухачам новий або структурує вже відомий навчальний матеріал, а особи, які навчаються, його активно сприймають. Лекції розрізняються: за місцем в освітньому процесі (вступні, установчі, поточні, заключні й оглядові лекції); за способом проведення (інформаційні, проблемні, візуальні, бінарні, лекції-провокації, лекції-конференції, лекції-консультації, лекції-дискусії тощо). Тематика лекцій визначається програмою навчальної дисципліни, яка розробляється кожним лектором самостійно. Лектор повинен дотримуватися програми навчальної дисципліни щодо тем лекцій, але не обмежуватися у питаннях трактування освітнього матеріалу, послідовності його викладення, формах і засобах донесення його до здобувачів вищої освіти.

№	Назва тема	Кількість годин
Національно-патріотична підготовка		
1.	Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	1
Психологічна підготовка		
1.	Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2
Розвідувальна підготовка		
1.	Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.	2
Зв'язок та комунікації		
1.	Військова комунікація.	1
Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)		
1.	Уражаючі фактори зброї масового ураження.	2
2.	Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
Військова топографія		
1.	Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	1
Інженерна підготовка (мінна безпека)		
1.	Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА.	1
2.	Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.	2

3.	Мінна безпека.	1
Статути Збройних Сил України		
2.	Взаємовідносини між військовослужбовцями.	1
Домедична підготовка		
1.	Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire).	3
2.	Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care).	3
Тактична підготовка		
1.	Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.	4
2.	Дії солдата в оборонному бою.	2
3.	Порядок дій солдата при наступі.	2
Вогнева підготовка		
1.	Стрілецька зброя.	3
2.	Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	1
3.	Ручні гранати.	1
Виживання		
1.	Забезпечення життєдіяльності.	1
Міжнародне гуманітарне право		
1.	Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.	1
Всього годин		36

6.3.1. Короткий зміст лекційних занять

Теоретичні заняття

6.3.1.1. Національно-патріотична підготовка.

Тема № 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (1 година).

Визначення національної ідентичності. Ознаки ідентичності: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Формування національної ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності. Становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості. Роль ідентичності в житті людини. Що впливає на процес формування ідентичності. Зміст та концепції національної ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації. Чому українці мають усвідомити важливість національної ідентичності?

Методичні рекомендації: показ відеороликів про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка впливає на результат, веде до перемоги.

Ключові слова: національна ідентичність, ознаки, мова, культура, традиції, концепція особистості.

Keywords: national identity, characteristics, language, culture, traditions, concept of personality.

6.3.1.2. Психологічна підготовка.

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. (2 години).

Заняття № 1 (1 година). Прийоми психічної саморегуляції. Стресові стани, способи та методи саморегуляції, застосування їх на практики.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі стресовими станами, способами та методами саморегуляції, які застосовуються на практики. Заняття проводяться в «колі довіри» під керівництвом викладача. Наприкінці занять проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та самооцінкою особистих відчуттів.

Заняття № 2 (1 година). Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. Психічні реакції людини. Картки першої допомоги. Порухення психічних процесів та ознаки, за якими визначають необхідність надання першої психологічної допомоги. Рівні надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з агресивною поведінкою. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками ступору. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками апатії. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками рухового збудження, дезорієнтації. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками страху. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками паніки. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками нервового тремтіння. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками галюцинацій та марення. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками плачу. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками горя (гострої реакції на загибель товариша, психогенний шок).

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі психічними реакціями людини, вивчають картки першої психологічної допомоги. Наприкінці занять проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та оцінюванням їх дій.

Ключові слова: психологічна саморегуляція, психологічна допомога, самопомога, стресогенні фактори, мінливі ситуації, стресовий розлад, військовослужбовець.

Keywords: psychological self-regulation, psychological help, self-help, stress factors, changing situations, stress disorder, female military personnel.

6.3.1.3. Розвідувальна підготовка.

Тема № 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій (2 години).

Заняття № 1 (1 година). Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на який розташоване озброєння бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БПЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станції радіолокаційної розвідки. Тактика дій противника. Основні способи ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, аерознімки з ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки, стрілецької зброї, станцій радіолокаційної розвідки противника, доводять до них тактику застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні, їх організаційно-штатну структуру. Викладач ознайомлює із основними способами ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.

Заняття № 2 (1 година). Види ворожих безпілотних літальних апаратів (БПЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, знімки з ворожими БПЛА та тактику їхніх дій. Здобувачі

ознайомлюються з призначенням, бойовими можливостями ворожих БпЛА та розвідувально-ударних дронів. До них доводять основні принципи з протидії ворожим БпЛА та дронами-камікадзе.

Ключові слова: ознаки розташування, бойова техніка, бойові дії, противник, БпЛА, дрони-камікадзе, принципи з протидії.

Keywords: location signs, military equipment, combat operations, enemy, UAVs, kamikaze drones, countermeasure principles.

6.3.1.4. Зв'язок та комунікації.

Тема № 1. Військова комунікація (1 година).

Військова комунікація, як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти наголошується на важливості комунікації, наводять приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та прилади з відсутністю комунікації та наслідків (до яких це може призвести).

Ключові слова: військова комунікація, всеобізнаність, досягнення і результату, зв'язок, координація дій, стратегічні рішення.

Key words: military communication, omniscience, achievement of results, communication, coordination of actions, strategic decisions.

6.3.1.5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження (2 години).

Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин. Застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки, застосування бойових біологічних речовин. Способи захисту від зброї масового ураження.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, знімки з ознаками ядерного вибуху, застосування хімічної атаки, бойових біологічних речовин, застосування брудних боєприпасів, способів захисту від них. Необхідно вивчити знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань.

Ключові слова: ядерний вибух, хімічна атака, бойові біологічні речовини, брудні боєприпаси, способи захисту, райони забруднення.

Key words: nuclear explosion, chemical attack, biological warfare agents, dirty munitions, methods of protection, contaminated areas.

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (1 година).

Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводиться інформація щодо призначення будови протигазу та складу загальновійськового захисного комплекту, демонструють порядок користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом.

Ключові слова: сигнали оповіщення, загальновійськовий захисний комплект, протигаз, заражена місцевість, БпЛА, ручні газові гранати.

Key words: warning signals, combined military protective kit, gas mask, contaminated area, UAV, hand gas grenades.

6.3.1.6. Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості (1 година).

Предмет та завдання військової топографії. Місцевість та її елементи: основні види місцевості. Тактичні властивості місцевості. Топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристика.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводиться інформація про тактичні властивості місцевості та способи орієнтування на місцевості.

Ключові слова: військова топографія, місцевість та її елементи, властивості місцевості, топографічні карти, масштаби, орієнтування.

Key words: military topography, terrain and its elements, terrain properties, topographic maps, scales, orientation.

6.3.1.7. Інженерна підготовка (мінна безпека)

Тема № 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА (1 година).

Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосування сканера (детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позицій. Порядок та послідовність вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) та порядок маскування.

Ключові слова: стрільба, одиночний окоп, обладнання парного окопу, застосування сканера, маскування, фортифікаційне обладнання.

Key words: shooting, single trench, double trench equipment, use of scanner, camouflage, fortification equipment.

Тема № 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання (2 години).

Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять інформацію про види невибухових інженерних загороджень і порядок їх улаштування. Призначення, тактико-технічні характеристики, загальну будову, принцип дії протипіхотних та протитанкових мін.

Ключові слова: міни, встановлення та знешкодження, інженерні загородження, улаштування, ударних та розвідувальних БпЛА.

Key words: mines, installation and neutralization, engineering barriers, clearance, strike and reconnaissance UAVs.

Тема № 3. Мінна безпека (1 година).

Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення, види тротильових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять інформацію про класифікацію вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з

неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Ключові слова: виникнення пожежі, вразливі місця, засоби пожежогасіння, проведення евакуації, класифікація пожеж, вогнегасники, пожежний інструмент, пожежний інвентар, заходи безпеки.

Key words: occurrence of fire, vulnerable places, fire extinguishing means, evacuation, fire classification, fire extinguishers, fire tools, fire equipment, safety measures.

6.3.1.8. Статути Збройних Сил України

Тема № 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями (1 година).

Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять основні положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Ключові слова: військові звання, начальники та підлеглі, виконання наказів, старші та молодші, Збройні Сили України.

Key words: military ranks, superiors and subordinates, execution of orders, senior and junior, Armed Forces of Ukraine.

6.3.1.9. Домедична підготовка

Тема № 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire) (3 години).

Заняття № 1. (1 година). Вступ до протоколу курсу тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» (TCCC). Призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ) та табельних засобів.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять до відому основні причини смертей на полі бою, яких можна уникнути, та заходи для збільшення виживання. Визначити фази надання допомоги в курсі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» та пріоритети кожної з них. Визначаються принципи надання в бойовій та небойовій обстановці на різних місцевості. Зазначити роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах. Окреслити ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Наголосити на важливості тренувань з домедичної підготовки. Схарактеризувати три основні цілі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care».

Заняття № 2. (1 година). Порядок дій перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Алгоритм дій для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортуванні. Домедична допомога на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF).

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять до відому роль вогневої переваги та стримування небезпеки, а також вплив тактичної підготовки на надання допомоги. Окреслити порядок дій, перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Визначити пріоритети та алгоритм дій для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортуванні. Наголосити на важливості швидкого накладання турнікету на кінцівки для контролю критичних кровотеч при наданні допомоги під вогнем. Продемонструвати накладання турнікету пораненому двома руками під вогнем. Довести інформацію щодо способів перетягування/перенесення пораненого одним бійцем та двома під вогнем, їх переваги та недоліки. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого одним бійцем під вогнем та двома бійцями.

Заняття № 3. (1 година). Способи та методи евакуації: одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти пояснюються методи та способи евакуації. Заняття проводиться з використанням засобів індивідуального бронезахисту

(ЗІБЗ) та за наявності індивідуального озброєння.

Ключові слова: поранений, допомога, транспортування, модифікований метод, засобів індивідуального бронезахисту.

Key words: wounded, assistance, transportation, modified method, personal protective equipment.

Тема № 2. Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care) (3 години).

Заняття № 1. (1 година). Принципи та застосування допомоги в польових умовах TFC (Tactical Field Care). Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Принципи сортування під час TFC (Tactical Field Care).

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять важливості охорони та безпеки постраждалого під час тактичного польового догляду. Розгляд принципів витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Наголосити на важливості з'ясування способів передачі інформації про постраждалого до командування або медичного персоналу. З'ясувати інформацію про тактичну обстановку та постраждалого, релевантну для передачі. Довести принципи сортування під час TFC (Tactical Field Care). Заняття проводяться з використанням наочних засобів навчання.

Заняття № 2. (1 година). Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах. Визначення місць на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять як визначити кровотечі, що загрожують життю. Наголосити на важливості якнайшвидшого накладання турнікета на кінцівку для контролю кровотечі, що загрожує життю. Визначити місця на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Продемонструвати правильне накладання турнікету. Визначити ризики застосування імпровізованого турнікету. Продемонструвати правильне використання тампонади гомеостатичним бинтом. Здійснити перевірку ефективності накладеного турнікету. Навчитися створювати прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі; проводити тампонаду вузлових поранень гомеостатичним бинтом.

Заняття проводяться з використанням наочних засобів індивідуального бронезахисту (ЗІБЗ) та за наявності індивідуального озброєння.

Заняття № 3. (1 година). Прохідність дихальних шляхів. Ознаки обструкції дихальних шляхів. Відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи. Техніка перевірки дихання «Чую-бачу-відчуваю». Пересування пораненого в стабільні положення.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводять до відома як розпізнавати ознаки обструкції дихальних шляхів. Продемонструвати відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи. Продемонструвати переведення пораненого у стабільне бокове положення в тактичних умовах.

Навчити техніки перевірки дихання «Чую-бачу-відчуваю»; техніки закидання голови та підйому підборіддя, витягування щелепи, пересування пораненого в стабільні положення.

Заняття проводяться з використанням наочних засобів індивідуального бронезахисту (ЗІБЗ) та за наявності індивідуального озброєння.

Ключові слова: масові кровотечі, тактичні умови, зупинка кровотеч, турнікет, тампонади, гомеостатичні бинти.

Key words: massive bleeding, tactical conditions, stopping bleeding, tourniquet, tamponade, homeostatic bandages.

6.3.1.10. Тактична підготовка

Тема № 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України (4 години).

Заняття № 1. (2 години). Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура. озброєння механізованого відділення.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатною структурою.

Заняття № 2. (1 година). Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням БпЛА, їх класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки (слабкі місця) БпЛА та способами їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.

Заняття проводять, як у аудиторії, так і на ділянці місцевості. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики із застосуванням БпЛА.

Заняття № 3. (1 година). Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються та вивчають обов'язки стрільця, піднощика боєприпасів, спостерігача. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики по темі навчання.

Ключові слова: бойові можливості, організаційно-штатна структура, озброєння, механізоване відділення.

Key words: combat capabilities, organizational and staffing structure, armoured, mechanized department.

Тема № 2. Дії солдата в оборонному бою (2 години).

Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасовою на основну бойову позицію (з основної на запасну) алгоритм дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з порядком дій під час ведення вогню та відбиття нападу противника; вивчають порядок дій за сигналами оповіщення; розглядають порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони, способи пересування залежно від рельєфу місцевості; вивчають порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну бойову позицію (з основної на запасну). Здобувачам вищої освіти доводять порядок дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Ключові слова: солдат, оборонний бій, ведення вогню, відбиття наступу, противник, знищення бронеоб'єктів.

Key words: soldier, defensive battle, fighting fire, attacking, enemy. reduction of armoured lenses.

Тема № 3. Порядок дій солдата при наступі (2 години).

Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударного БпЛА. Порядок виходу у фланг противника

та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з інформацією про порядок дій стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично демонструється можливі варіанти дій. Доводиться порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню та застосування ударних БпЛА противником; порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї; порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу; завдання вогневої (маневреної) групи. Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки та узгодженості дій у складі підрозділу.

Ключові слова: бойові можливості, організаційно-штатна структура, застосування БпЛА, демаскуючі ознаки, оборонний бій, маневр, противник.

Key words: combat capabilities, organizational and staff structure, use of UAVs, unmasking features, defensive combat, maneuver, enemy.

6.3.1.11. Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя (3 години).

Заняття № 1. (1 година). Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, тактико-технічна характеристика, принципи її застосування.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з видами стрілецької зброї, в яких підрозділах вони є на озброєнні, показує зразки стрілецької зброї та розповідає про їх призначення, тактико-технічну характеристику і основні принципи застосування.

В аудиторії виставляються макети або зразки навчальної зброї, яка є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин. У кінці занять здобувачам вищої освіти надається можливість оглянути зразки зброї. Підбиваються підсумки занять.

Заняття № 2. (1 година). Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти на початку занять розповідають про послідовність роботи частин та механізмів при пострілі та його періодах, порядок спорядження магазину.

Заняття поводяться з демонстрацією стрілецької зброї під керівництвом викладача. Здобувачі вищої освіти тренуються споряджати магазини, та заряджати і розряджати автомат, ставити на запобіжник.

Заняття № 3. (1 година). Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти розповідають про призначення, характеристики та будову коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (у тому числі іноземного виробництва), порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання. Заняття поводяться з демонстрацією під керівництвом викладача.

Ключові слова: стрілецька зброя, тактико-технічна характеристика, принципи застосування, військові частини, оптичні приціли, користування та зберігання.

Key words: small arms, tactical and technical characteristics, principles of application, military units, optical sights, use and storage.

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (1 година).

Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки

прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. Визначення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначення вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї. Також вивчають порядок визначення поправок на відхилення з урахуванням метеорологічних умов при призначенні вихідних установок для стрільби. Визначають правила стрільби та вирішують вогневі завдання. Тренуються визначати відстань до мішені за допомогою мушки або окомірним методом. Заняття поводяться з демонстрацією під керівництвом викладача.

Ключові слова: вихідні установки, вибір прицілу, точка прицілювання, умови стрільби, відстань до мішені, мушка.

Key words: initial settings, sight selection, aiming point, shooting conditions, target distance, front sight.

Тема № 3. Ручні гранати (1 година).

Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Правила метання гранат на дальність та влучність із різних положень.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі зразками ручних гранат, які є на озброєнні в Збройних Силах України, їх призначення, будова, тактико-технічна характеристика, принципи дій. Порядок та послідовність збирання-розбирання ручних гранат, прийоми метання гранат на дальність та влучність із різних положень.

Заняття поводяться з демонстрацією під керівництвом викладача. Здобувачі вищої освіти тренуються у збиранні-розбиранні ручних гранат.

Ключові слова: стрілецька зброя, принципи застосування, автомат АК-74, умови стрільби, ручні гранати, прийоми метання, дальність та влучність.

Key words: small arms, principles of use, AK-74 assault rifle, shooting conditions, hand grenades, throwing techniques, range and accuracy.

6.3.1.12. Вживання

Тема № 1. Забезпечення життєдіяльності (1 година).

Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) підрозділів. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових дій.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з базовими принципами забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань.

В аудиторії виставляються макети вогнищ, фільтрів для очищення води та місць відпочинку. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики за темою занять.

Ключові слова: стрілецька зброя, забезпечення життєдіяльності, польові умови, вибір місця, водозабезпечення військовослужбовців.

Key words: small arms, life support, field conditions, location selection, water supply for military personnel.

6.3.1.13. Міжнародне гуманітарне право

Тема № 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни (1 година).

Основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права. Поводження з

військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема з питань поводження з військовополоненими.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти ознайомлюються з вимогами наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики за темою занять.

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, військовополонені, порушення норм, порядок виконання.

Key words: international humanitarian law, prisoners of war, violations of norms, execution procedure.

6.4. Перелік та короткий зміст практичних занять

Практичні завдання з навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» виконуються здобувачами вищої освіти протягом семестру згідно з програмою курсу з метою закріплення теоретичних знань, відпрацювання вправ, методів та прийомів базової загальновійськової підготовки. Викладачем, який веде практичні заняття, здійснюється поточний контроль виконання практичних завдань (вправ) шляхом практичного відпрацювання. Кожне завдання (вправа) оцінюється окремо відповідно до встановлених критеріїв оцінки.

Попередньо здобувач вищої освіти повинен вивчити відповідні теми за рекомендованою літературою, список якої наведено у кінці робочої програми. З незрозумілих питань курсу здобувач вищої освіти може одержати консультацію викладача дисципліни у відповідні дні, за графіком, установленим кафедрою.

№	Назва тема	Кількість годин
Психологічна підготовка		
1.	Способи та методи психологічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2
Зв'язок та комунікація		
2.	Основи зв'язку.	1
Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)		
2.	Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
Військова топографія		
1.	Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	1
Домедична підготовка		
1.	Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire).	1
Вогнева підготовка		
1.	Стрілецька зброя.	1
2.	Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	13
3.	Ручні гранати.	4
Всього годин		24

6.4.1. Короткий зміст практичних занять

Практичні заняття

6.4.1.2. Психологічна підготовка.

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. (2 години).

Заняття № 1 (1 година). Прийоми психічної саморегуляції. Відпрацювання способів та методів саморегуляції.

Методичні рекомендації: Заняття зі здобувачами вищої освіти проводяться в «колі довіри» під керівництвом викладача. Наприкінці занять проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та самооцінкою особистих відчуттів.

Заняття № 2 (1 година). Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. Виконання практичних вправ з психологічної допомоги.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти виконують практичні вправи з психологічної допомоги під керівництвом викладача. Наприкінці занять проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та оцінюванням їх дій.

6.4.1.4. Зв'язок та комунікації.

Тема № 1. Основи зв'язку. (1 година).

Способи зв'язку та вимоги до них. Тактичні сигнальні жести. Використання тактичних жестів в ході ведення бойових дій. Мова жестів, використання її в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти відпрацьовують мову жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом; відпрацьовують розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шиккування. Заняття проводяться під керівництвом викладача.

6.4.1.5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (1 година).

Відпрацювання правил користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом. Відпрацьовують нормативи із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 1, № 4а, № 4б, № 8.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти відпрацьовують виконання нормативів із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 1, № 4-а, № 4-б, № 8 під керівництвом викладача.

Виконання і оцінка нормативу ЗЗМУ № 1. «Одягання протигазу або респіратору». Порядок виконання та оцінювання нормативу із захисту від ЗМУ противника у табл. №1.

Таблиця № 1. Умови виконання нормативу із захисту від ЗМУ противника №1.

Найменування нормативів	Умови виконання нормативів	Категорія, тих хто навчається	Оцінка за часом		
			відмінно	добре	задовільно
Одягання протигазу або респіратору	Ті, хто навчаються, у складі підрозділу на позиції, на привалі тощо. Раптово подається команда «Газу» або «Респіратори надіти». Ті, хто навчаються, одягають протигазу або респіратори. Час відраховується від моменту подачі команди до відновлення дихання після одягнення протигазу (респіратору).	Військовослужбовці	7с / 11с	8с / 12с	10с / 14 с
		Відділення	8с / 12с	9с / 13с	11с / 15 с
		Взвод	9с / 13с	10с / 14 с	12с / 17 с
		Рота	10с / 14с	11с / 15 с	13с / 18 с

Примітка: у чисельнику - для протигазу, у знаменнику - для респіратору.

Оцінка знижується на один бал, якщо:

- при одягненні протигаза той, хто навчається, не заплющив очі і не затримав дихання або після одягнення не зробив повний видих;
- шолом-маска (маска) одягнута з перекошенням;
- кінці носового зажиму респіратору не притиснуті до носу.

Оцінка ставиться «незадовільно», якщо:

- допущено утворення таких складок чи перекосів, коли зовнішнє повітря може проникнути під шолом-маску (маску).

Виконання і оцінка нормативу ЗЗМУ № 4-а, № 4-б. «Одягання загальновійськового захисного комплекту, костюма захисного плівочного і протигаза». Порядок виконання та оцінювання нормативу із захисту від ЗМУ противника у таблиці № 2.1. (№ 4-а); у таблиці № 2.2. (№ 4-б)

Таблиця № 2.1. Умови виконання нормативу із захисту від ЗМУ противника №4-а.

Найменування нормативів	Умови виконання нормативів	Категорія, тих хто навчається	Оцінка за часом		
			відмінно	добре	задовільно
Одягання загальновійськового захисного комплекту, костюма захисного плівочного і протигаза.	Ті, хто навчаються, у складі підрозділу знаходяться на незараженій території (ведуть бойові дії, знаходяться в районі розташування, укриттях або закритих машинах). Засоби захисту знаходяться при них. За командою «Плащ в рукави. Гази» ті, хто навчаються, одягають захисні панчохи, плащ в рукави, протигази, рукавиці та при діях на машинах вишиковуються біля них.	Військовослужбовці	3 хв	3 хв 20 с	4 хв

Таблиця № 2.2. Умови виконання нормативу із захисту від ЗМУ противника №4-б.

Найменування нормативів	Умови виконання нормативів	Категорія, тих хто навчається	Оцінка за часом		
			відмінно	добре	задовільно
Одягання загальновійськового захисного комплекту, костюма захисного плівочного і протигаза.	Ті, хто навчаються, у складі підрозділу знаходяться на незараженій території (ведуть бойові дії, знаходяться в районі розташування, укриттях або закритих машинах). Засоби захисту знаходяться при них. За командою «Захисний комплект одягнути. Гази» ті, хто навчаються, одягають захисні панчохи, плащ у вигляді комбінезону, протигази, підшоломники, рукавиці та при діях на машинах вишиковуються біля них.	Військовослужбовці	4 хв 35 с	5 хв	6 хв

Примітка: норматив виконується на відкритій місцевості.

Помилки, які знижують оцінку на один бал:

- не повністю виконані окремі операції під час одягання засобів захисту;
- допущені помилки, які знижують оцінку на один бал під час одягання протигазу.

Помилки, які визначають оцінку «незадовільно»:

- не застігнуто більше двох шпеників;
- допущені помилки, які визначають оцінку «незадовільно» під час одягання протигазу.

Виконання і оцінка нормативу ЗЗМУ № 8. «Дії за сигналом «Хімічна тривога»».

Порядок виконання та оцінювання нормативу із захисту від ЗМУ противника у таблиці №3.

Таблиця № 3. Умови виконання нормативу із захисту від ЗМУ противника №8.

Найменування нормативів	Умови виконання нормативів	Категорія, тих хто навчається	Оцінка за часом		
			відмінно	добре	задовільно
Дії за сигналом «Хімічна тривога»	Ті, хто навчаються, у складі підрозділу виконують бойову задачу, знаходяться в районі розташування. Засоби захисту при них. Подається сигнал «Хімічна тривога». Під час дій на місцевості та відкритій техніці ті, хто навчаються, одягають протигази, плащі у вигляді накидки і ведуть спостереження за місцевістю.	Військовослужбовці	35 с	40 с	50 с

Помилки, які знижують оцінку на один бал:

- не повністю закриті вікна, двері, шторки і люки бойової та спеціальної техніки;
- ті, хто навчаються, не ведуть спостереження за місцевістю;
- допущені помилки, які знижують оцінку на один бал під час одягання протигаза.

Помилки, які визначають оцінку «незадовільно»:

- залишилися незахищеними окрім частини тіла, обмундирування і взуття під час одягання плаща у вигляді накидки;
- не ввімкнено систему колективного захисту;
- допущені помилки, які визначають оцінку «незадовільно» під час одягання засобів захисту і протигазу.

6.4.1.6. Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості (1 година).

Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів. Відпрацьовуються завдання з визначення сторін світу різними способами під керівництвом викладача.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти доводиться інформація про тактичні властивості місцевості та способи орієнтування на місцевості.

6.4.1.9. Домедична підготовка

Тема № 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire) (1 година).

Накладання турнікетів на етапі «допомога під вогнем». Удосконалюються знання та вміння способів накладання турнікетів під керівництвом викладача

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача з використанням засобів індивідуального бронезахисту та за наявності індивідуального озброєння відпрацьовують вміння накладання турнікетів.

6.4.1.11. Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя (1 година).

Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Способи усунення можливих затримок й несправностей АК-74 під час стрільби.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти викладач демонструє стрілецьку зброю; послідовність роботи частин та механізмів при пострілі та його періодах, порядок спорядження магазину. Здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача тренуються споряджати магазини та заряджати та розряджати автомат, ставити на запобіжник.

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (13 годин).

Заняття № 1. (1 година). Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю). Пояснення положень, які використовуються для стрільби з автомата. Демонстрація як приймати АК-74.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти поділяються на групи, в яких вони тренуються приймати різні положення для стрільби. Заняття проводяться на відкритій місцевості під керівництвом викладача.

Заняття № 2. (2 години). Відпрацювання утримання зброї (АК-74) в різних положеннях (для стрільби стоячі, з коліна, лежачі, у русі, у пішому порядку).

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують утримання зброї в положенні для стрільби стоячі, з коліна, лежачі, у русі, у пішому порядку.

Заняття № 3. (2 години). Поводження зі зброєю. Тренування плавного спуску спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях. Відпрацювання поворотів та розворотів із мінімізацією стрілка в різних положеннях. Розрядження зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розрядження.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують плавний спуск спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях; повороти та розвороти із мінімізацією стрілка в різних положеннях; розрядження зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розрядження.

Заняття № 4. (2 години). Вирішення вогневих завдань. Визначення відстані до цілі, поправки на погодні умови. Відпрацювання правил стрільби.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують визначення відстані до цілі, поправок на погодні умови; правил стрільби.

Заняття № 5. (6 годин). Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир тощо).

Виконання вправ:

- підготовка вправа «Навчання кучності стрільби з положення «лежачі»» на відстані 25 метрів;
- підготовка вправа «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 25 метрів;
- підготовка вправа «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 метрів.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості (тирі) під керівництвом викладача відпрацьовують визначення відстані до цілі, поправок на погодні умови; правил стрільби. Заняття організовують у відповідності з вимогами «Курсу стрільб».

Тема № 3. Ручні гранати (4 години).

Заняття № 1. (1 година). Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку.

Виконання вправ:

- початкова вправа «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку» (не менше 2-х разів);

- початкова вправа «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку» (не менше 2-х разів);

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують вправи.

Заняття № 2. (2 години). Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат.

Виконання вправ:

- початкова вправа «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття» (не менше 2-х разів).

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують вправи.

Заняття № 3. (2 години). Особливості метання ручних гранат в лісній місцевості, в урбанізованій місцевості.

Виконання вправ:

- початкова вправа «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості» (не менше 2-х разів);

- початкова вправа «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)» (не менше 2-х разів).

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують вправи.

Заняття № 4. (1 години). Особливості підготовки до метання ручної кумулятивної гранати.

Виконання вправ:

- початкова вправа «Метання ручної кумулятивної гранати з місця» (не менше 2-х разів).

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти на відкритій місцевості під керівництвом викладача відпрацьовують вправи.

6.5. Перелік та короткий зміст самостійних занять

Самостійні заняття

Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми і формування у здобувача вищої освіти здатності бути активним учасником освітнього процесу, а також вміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні і практичні знання, у тому числі використовуючи сучасні інформаційні технології. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувача вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачу вищої освіти також рекомендується відповідна наукова фахова література, підручники, посібники, періодичні видання.

При організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачається можливість отримання необхідної консультації або методичної допомоги з боку відповідних фахівців (викладачів). Зміст самостійної роботи за конкретною дисципліною визначається навчальною програмою дисципліни і забезпечується передбаченими нею навчально-методичними засобами (підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій тощо), завданнями та вказівками викладача.

Основні види самостійної роботи:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять.
4. Підготовка до практичних занять та виконання індивідуальних завдань.
5. Використання матеріалів, які знаходяться в оболонці Moodle – дистанційне навчання та проходження комп'ютерного тестування.
6. Контрольна перевірка кожним здобувачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
7. Підготовка до диференційного заліку.

Форма контролю самостійної роботи - тестування, захист індивідуальних завдань, рефератів та презентацій, усне опитування здобувачів вищої освіти. При оцінюванні результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти враховується особистий внесок здобувача та коректність висновків.

№	Назва тема	Кількість годин
Національно-патріотична підготовка		
1.	Ми - українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи	1
Психологічна підготовка		
1.	Способи та методи психологічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2
Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)		
1.	Уражаючі фактори зброї масового ураження.	1
2.	Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
Військова топографія		
1.	Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	2
Інженерна підготовка (мінна безпека)		
1	Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.	1
2	Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.	1
Статути Збройних Сил України		
1.	Обов'язки та права військовослужбовців	2
2.	Взаємовідносини між військовослужбовцями.	1
3.	Військова дисципліна, заохочення, дисциплінарні стягнення.	2
Домедична підготовка		
2.	Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care).	1
Тактична підготовка		
1.	Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.	2
2.	Дії солдата в оборонному бою.	2
3.	Порядок дій солдата при наступі.	2
Вогнева підготовка		

1.	Стрілецька зброя.	2
2.	Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	2
3.	Ручні гранати.	3
Вживання		
1.	Забезпечення життєдіяльності.	1
Міжнародне гуманітарне право		
1.	Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.	1
Всього годин		30

6.5.1. Короткий зміст самостійних занять

Самостійні заняття

6.5.1.1. Національно-патріотична підготовка.

Тема № 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (1 година).

Визначення національної ідентичності. Ознаки ідентичності: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Формування національної ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності. Становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості. Роль ідентичності в житті людини. Що впливає на процес формування ідентичності. Зміст та концепції національної ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації. Чому українці мають усвідомити важливість національної ідентичності? Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно повторюють теоретичний матеріал, переглядають відеоролики про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій; становлення національної ідентичності тощо.

6.5.1.2. Психологічна підготовка.

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопоміа. Вплив бою на психіку. (2 години).

Заняття № 1 (1 година). Прийоми психічної саморегуляції. Стресові стани, способи та методи саморегуляції, застосування їх на практики.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно закріплюють знання, удосконалюють способами та методами саморегуляції, які застосовуються на практики. Переглядають відеоролики та вебінари по прийомах психічної саморегуляції.

Заняття № 2 (1 година). Перша психологічна допомога та самопоміа. Вплив бою на психіку.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно закріплюють та удосконалюють знання зі першої психологічної допомоги та самопоміа, вивчають картки першої психологічної допомоги; психічні реакції людини; порушення психічних процесів та ознаки, за якими визначають необхідність надання першої психологічної допомоги; рівні надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з агресивною поведінкою; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками ступору; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками апатії; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками рухового збудження, дезорієнтації; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками страху; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками паніки; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками нервового тремтіння;

протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками галюцинацій та марення; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками плачу; протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками горя (гострої реакції на загибель товариша, психогенний шок).

6.5.1.5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження (1 година).

Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин. Застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки, застосування бойових біологічних речовин. Способи захисту від зброї масового ураження.

Методичні рекомендації: здобувачам вищої освіти самостійно вивчають ознаки ядерного вибуху, застосування хімічної атаки, бойових біологічних речовин, застосування брудних боєприпасів, способів захисту від них; знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань. Переглядають навчальні (документальні) фільми, фото, знімки.

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (1 година).

Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти удосконалюють знання, уміння та навички щодо призначення, будови протигазу, складу загальновійськового захисного комплекту. Відпрацьовують під керівництвом викладача порядок користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом; виконання нормативів із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 1, № 4-а, № 4-б, № 8.

6.5.1.6. Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості (1 година).

Заняття № 1. (1 година). Предмет та завдання військової топографії. Місцевість та її елементи: основні види місцевості. Тактичні властивості місцевості. Топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристика.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно під керівництвом викладача удосконалюють знання про тактичні властивості місцевості та способи орієнтування на місцевості. Вивчають топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристику.

Заняття № 2. (1 година). Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів. Відпрацьовуються завдання з визначення сторін світу різними способами під керівництвом викладача.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти удосконалюють знання із орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів. Відпрацьовуються завдання з визначення сторін світу різними способами під керівництвом викладача.

6.5.1.7. Інженерна підготовка (мінна безпека)

Тема № 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА (1 година).

Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосування сканера (детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо порядку моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позицій; порядку та послідовності вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційного обладнання (розміри) та порядком маскування.

Тема № 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання (2 години).

Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо видів невибухових інженерних загороджень і порядку їх улаштування. Вивчають призначення, тактико-технічні характеристики, загальну будову, принцип дії протипіхотних та протитанкових мін.

6.5.1.8. Статути Збройних Сил України

Тема № 1. Обов'язки та права військовослужбовців (2 години).

Заняття № 1. (1 година). Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття. Вивчають зміст Військової присяги.

Особлива увага приділяється принципам військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

Заняття № 2. (1 година). Загальні обов'язки військовослужбовців. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема № 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями (1 година).

Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно вивчають основні положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема № 3. Військова дисципліна, заохочення, дисциплінарні стягнення (2 години).

Заняття № 1. (1 година). Військова дисципліна: її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Дисциплінарного статуту Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Заняття № 2. (1 година). Ознайомлення зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Визначення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчають обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

6.5.1.9. Домедична підготовка

Тема № 2. Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care) (1 години).

Принципи та застосування допомоги в польових умовах TFC (Tactical Field Care).

Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Принципи сортування під час TFC (Tactical Field Care).

Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах. Визначення місць на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо визначення кровотечі, що загрожують життю; місця на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Відпрацьовують правильне накладання турнікету. Визначають ризики застосування імпровізованого турнікету. Відшліфовують вміння правильного використання тампонади гомеостатичним бинтом; здійснюють перевірку ефективності накладеного турнікету. Навчаються створювати прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі; проводять тампонаду вузлових поранень гомеостатичним бинтом.

Заняття проводяться з використанням наочних засобів індивідуального бронезахисту (ЗІБЗ) та за наявності індивідуального озброєння.

6.5.1.10. Тактична підготовка

Тема № 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України (2 години).

Заняття № 1. (1 година). Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура. Озброєння механізованого відділення.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо призначення та бойових можливостей механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатної структури.

Заняття № 3. (1 година). Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо обов'язків стрільця, піднощика боєприпасів, спостерігача. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики по темі навчання.

Тема № 2. Дії солдата в оборонному бою (2 години).

Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасовою на основну бойову позицію (з основної на запасну) алгоритм дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо порядку дій під час ведення вогню та відбиття нападу противника; вивчають порядок дій за сигналами оповіщення; розглядають порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краї оборони, способи пересування залежно від рельєфу місцевості; вивчають порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну бойову позицію (з основної на запасну); порядок дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема № 3. Порядок дій солдата при наступі (2 години).

Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударного БпЛА. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час

наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо порядку дій стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою; порядку дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню та застосування ударних БПЛА противником; порядку виходу у фланг противника та штурму траншеї; порядку застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу; Вивчають завдання вогневої (маневреної) групи.

6.5.1.11. Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя (2 години).

Заняття № 1. (1 година). Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, тактико-технічна характеристика, принципи її застосування.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо видів стрілецької зброї, в яких підрозділах вони є на озброєнні; зразків стрілецької зброї, їх призначення, тактико-технічної характеристики і основних принципів застосування.

В аудиторії виставляються макети або зразки навчальної зброї, яка є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин, здобувачі вищої освіти оглядають зразки зброї.

Заняття № 2. (1 година). Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо послідовності роботи частин та механізмів АК-74 при пострілі та його періодах, порядок спорядження магазину.

Заняття поводяться з навчальною стрілецької зброї під керівництвом викладача. Здобувачі вищої освіти тренуються споряджати магазини, та заряджати і розряджати автомат, ставити на запобіжник.

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (2 години).

Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. Визначення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо призначення вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї; вивчається порядок визначення поправок на відхилення з урахуванням метеорологічних умов при призначенні вихідних установок для стрільби. Тренуються визначати відстань до мішені за допомогою мушки або окомірним методом.

Заняття поводяться з демонстрацією під керівництвом викладача.

Тема № 3. Ручні гранати (3 години).

Заняття № 1. (1 година). Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Правила метання гранат на дальність та влучність із різних положень.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо зразків ручних гранат, які є на озброєнні в Збройних Силах України, їх призначення, будови, тактико-технічної характеристики, принципу дій; порядку та послідовності збирання-розбирання ручних гранат, прийомів метання гранат на дальність та влучність із різних положень.

Заняття поводяться з демонстрацією під керівництвом викладача. Здобувачі вищої

освіти тренуються у збиранні-розбиранні ручних гранат.

6.5.1.12. Виживання

Тема № 1. Забезпечення життєдіяльності (1 година).

Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) підрозділів. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових дій.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо базових принципів забезпечення життєдіяльності в польових умовах, виборі місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань.

В аудиторії виставляються макети вогнищ, фільтрів для очищення води та місць відпочинку. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики за темою занять.

6.3.13. Міжнародне гуманітарне право

Тема № 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни (1 година).

Основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема з питань поведінки з військовополоненими.

Методичні рекомендації: здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача удосконалюють знання щодо вимог наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України». Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики за темою занять.

7. Види контролю, питання до контролю знань здобувачів вищої освіти

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається робочою програмою відповідної навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні вищої освіти - перший (бакалаврський) рівень.

7.1. Питання для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Національно-патріотична підготовка

Тема № 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.

1. Визначення національної ідентичності.
2. Ознаки ідентичності: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси.
3. Формування національної ідентичності.
4. Чинники та механізми формування української ідентичності.
5. Становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості.
6. Роль ідентичності в житті людини.
7. Зміст та концепції національної ідентичності.

8. Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Психологічна підготовка

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.

1. Прийоми психічної саморегуляції.
2. Стресові стани, способи та методи саморегуляції, застосування їх на практики.
3. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.
4. Психічні реакції людини. Картки першої допомоги.
5. Порушення психічних процесів та ознаки, за якими визначають необхідність надання першої психологічної допомоги. Рівні надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю.
6. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з агресивною поведінкою.
7. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками ступору.
8. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками апатії.
9. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками рухового збудження, дезорієнтації.
10. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками страху.
11. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками паніки.
12. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками нервового тремтіння.
13. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками галюцинацій та марення.
14. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками плачу.
15. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками горя (гострої реакції на загибель товариша, психогенний шок).

Розвідувальна підготовка

Тема № 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.

1. Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на який розташоване озброєння, бойова техніка, пункти управління FPV БпЛА, установки ПТКР, кулемети, гранатомети, станції радіолокаційної розвідки.
2. Тактика дій противника. Основні способи ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.
3. Види ворожих безпілотних літальних апаратів (БпЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм.

Зв'язок та комунікації

Тема № 1. Військова комунікація.

1. Військова комунікація, як джерело всебізнаності.
2. Вертикальна та горизонтальна комунікація.
3. Способи зв'язку та вимоги до них.
4. Тактичні сигнальні жести.
5. Використання тактичних жестів в ході ведення бойових дій.

6. Мова жестів, використання її в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом

Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.

1. Ознаки ядерного вибуху.
2. Ознаки хімічної атаки.
3. Ознаки застосування бойових біологічних речовин.
4. Застосування брудних боєприпасів.
5. Способи захисту від зброї масового ураження.

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.

1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання.
2. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання.
3. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.

Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.

1. Предмет та завдання військової топографії.
2. Місцевість та її елементи: основні види місцевості.
3. Тактичні властивості місцевості.
4. Топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристика.
5. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил.
6. Орієнтування на місцевості за допомогою компаса.
7. Орієнтування на місцевості за допомогою годинника.
8. Орієнтування на місцевості за допомогою карти.
9. Орієнтування на місцевості за допомогою місцевих предметів.

Інженерна підготовка (мінна безпека)

Тема № 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.

1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби.
2. Особливості вибору місця обладнання парного окопу.
3. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосування сканера (детектора) виявлення БпЛА.
4. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.
5. Порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позицій

Тема № 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.

1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження.
2. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання.
3. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Тема № 3. Мінна безпека.

1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення.
2. Види тротильових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів.
3. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.
4. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї.

5. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Статути Збройних Сил України

Тема № 1. Обов'язки та права військовослужбовців.

1. Зміст Військової присяги.
2. Основні принципи військової служби.
3. Загальні обов'язки військовослужбовців.
4. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України.

Тема № 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.

1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням.
2. Порядок віддання і виконання наказів.
3. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.

Тема № 3. Військова дисципліна, заохочення, дисциплінарні стягнення.

1. Військова дисципліна: її суть та значення.
2. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни.
3. Заохочення які застосовуються до солдат.
4. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів.
5. Дисциплінарного статуту Збройних Сил України.
6. Статті Кримінального кодексу України у військовій сфері.
7. Визначення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

Домедична підготовка

Тема № 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire).

1. Призначення, склад аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ).
2. Правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ).
3. Фази надання допомоги в курсі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» та пріоритети кожної з них.
4. Визначення принципів надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різній місцевості.
5. Роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах.
6. Ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах.
7. Основні цілі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care».
8. Порядок дій перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам.
9. Алгоритм дій для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортуванні.
10. Домедична допомога на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF).
11. Способи та методи евакуації: одним рятувальником - за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника.
11. Способи та методи евакуації: двома рятувальниками - за лямки, під пахви, за пасок і шию.

Тема № 2. Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care).

1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах TFC (Tactical Field Care).
2. Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду.
3. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу.
4. Принципи сортування під час TFC (Tactical Field Care).

5. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах.
6. Визначення місць на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч.
7. Прохідність дихальних шляхів. Ознаки обструкції дихальних шляхів.
8. Відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи.
9. Техніка перевірки дихання «Чую-бачу-відчуваю».
10. Пересування пораненого в стабільні положення.

Тактична підготовка

Тема № 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.

1. Призначення та бойові можливості механізованих підрозділів СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.
2. Призначення та бойові можливості танкових підрозділів СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.
3. Призначення та бойові можливості артилерійських підрозділів СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.
4. Призначення та бойові можливості підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.
5. Озброєння механізованого відділення.
6. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА.
7. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення.
8. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.
9. Обов'язки солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів.

Тема № 2. Дії солдата в оборонному бою.

1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника.
2. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони.
3. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасовою на основну бойову позицію (з основної на запасну).
4. Алгоритм дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема № 3. Порядок дій солдата при наступі.

1. Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою.
2. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки.
3. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударного БпЛА.
4. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї.
5. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу.
6. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя.

1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України.
2. Призначення, тактико-технічна характеристика, принципи її застосування.
3. Призначення, тактико-технічна характеристика і основні принципи застосування стрілецької зброї.
4. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій.

5. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі автомата АК-74.
6. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби.
7. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник.
8. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання.
9. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.
10. Призначення, характеристика та будова коліматорних прицілів денних та нічних прицілів.
11. Призначення, характеристика та будова оптичних денних та нічних прицілів.
12. Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.

1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї.
2. Нормальні (табличні) умови стрільби.
3. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям.
4. Визначення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.

Тема № 3. Ручні гранати.

1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат.
2. Правила метання гранат на дальність та влучність із різних положень.
3. Тактико-технічна характеристика ручних гранат.

Вивчення

Тема № 1. Забезпечення життєдіяльності.

1. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах.
2. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах.
3. Вибір місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників.
4. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових дій.

Міжнародне гуманітарне право

Тема № 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.

1. Основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права.
2. Поводження з військовополоненими.
3. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема з питань поведінки з військовополоненими.
4. Вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

7.2. Питання для підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Теоретичні заняття

Національно-патріотична підготовка

Тема № 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.

1. Визначення національної ідентичності. Ознаки ідентичності: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси.
2. Формування національної ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності.
3. Становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості. Зміст та концепції національної ідентичності.

4. Роль ідентичності в житті людини. Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Психологічна підготовка.

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.

1. Стресові стани, способи та методи саморегуляції, застосування їх на практики. Прийоми психічної саморегуляції.

2. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. Психічні реакції людини.

3. Картки першої допомоги. Порушення психічних процесів та ознаки, за якими визначають необхідність надання першої психологічної допомоги.

4. Рівні надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з агресивною поведінкою.

5. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками ступору та апатії.

6. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками рухового збудження, дезорієнтації.

7. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками страху та паніки.

8. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками нервового тремтіння, галюцинацій та марення.

9. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками плачу, горя (гострої реакції на загибель товариша, психогенний шок).

Розвідувальна підготовка

Тема № 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.

1. Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на який розташоване озброєння, бойова техніка, пункти управління FPV БпЛА, установки ПТКР, кулемети, гранатомети, станції радіолокаційної розвідки.

2. Тактика дій противника. Основні способи ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.

3. Види ворожих безпілотних літальних апаратів (БпЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм.

Зв'язок та комунікації

Тема № 1. Військова комунікація.

1. Військова комунікація, як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація.

2. Способи зв'язку та вимоги до них.

3. Тактичні сигнальні жести. Використання тактичних жестів в ході ведення бойових дій.

4. Мова жестів, використання її в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом

Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.

1. Ознаки ядерного вибуху.

2. Ознаки хімічної атаки.

3. Ознаки застосування бойових біологічних речовин.

4. Застосування брудних боєприпасів.

5. Способи захисту від зброї масового ураження.

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.

1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання.
2. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання.
3. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.

Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.

1. Місцевість та її елементи: основні види місцевості. Тактичні властивості місцевості.
2. Топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристика.
3. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил та за допомогою компаса.
4. Орієнтування на місцевості за допомогою годинника та карти.
5. Орієнтування на місцевості за допомогою місцевих предметів.

Інженерна підготовка (мінна безпека)

Тема № 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.

1. Порядок вибору місця обладнання одиночного та парного окопу для стрільби.
2. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосування сканера (детектора) виявлення БпЛА.
3. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.
4. Порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позицій.

Тема № 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.

1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження.
2. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання.
3. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Тема № 3. Мінна безпека.

1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення.
2. Види тротилових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів.
3. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї.
4. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Статути Збройних Сил України

Тема № 1. Обов'язки та права військовослужбовців.

1. Зміст Військової присяги.
2. Основні принципи військової служби.
3. Загальні обов'язки військовослужбовців.
4. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України.

Тема № 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.

1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів.

2. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.

Тема № 3. Військова дисципліна, заохочення, дисциплінарні стягнення.

1. Військова дисципліна: її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни.

2. Заохочення які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів.

3. Дисциплінарного статуту Збройних Сил України.

4. Статті Кримінального кодексу України у військовій сфері. Визначення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військової сфері.

Домедична підготовка

Тема № 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire).

1. Призначення, склад аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ), правила використання.

2. Фази надання допомоги в курсі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» та пріоритети кожної з них.

3. Визначення принципів надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різній місцевості.

4. Роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах.

5. Ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Основні цілі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care».

8. Порядок дій перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Алгоритм дій для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортуванні.

9. Домедична допомога на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF).

10. Способи та методи евакуації: одним та двома рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника.

Тема № 2. Тактична польова підготовка TFC (Tactical Field Care).

1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах TFC (Tactical Field Care). Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду.

2. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Принципи сортування під час TFC (Tactical Field Care).

3. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах. Визначення місць на тілі людини, де можна застосувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч.

4. Прохідність дихальних шляхів. Ознаки обструкції дихальних шляхів. Відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи.

5. Техніка перевірки дихання «Чую-бачу-відчуваю». Пересування пораненого в стабільні положення.

Тактична підготовка

Тема № 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.

1. Призначення та бойові можливості механізованих та танкових підрозділів СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.

2. Призначення та бойові можливості артилерійських підрозділів СВ ЗС України та підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура.

3. Озброєння механізованого відділення.

4. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА.

5. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.

6. Обов'язки солдата в бою, спостерігача, піднощика боеприпасів.

Тема № 2. Дії солдата в оборонному бою.

1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони.

2. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасовою на основну бойову позицію (з основної на запасну). Алгоритм дій у випадку обходу противника з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема № 3. Порядок дій солдата при наступі.

1. Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки.

2. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударного БпЛА.

3. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу.

4. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя.

1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, тактико-технічна характеристика, принципи її застосування.

2. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі автомата АК-74.

3. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник.

4. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.

5. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних прицілів денних та нічних прицілів.

12. Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.

1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї.

2. Нормальні (табличні) умови стрільби.

3. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям.

4. Визначення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.

Тема № 3. Ручні гранати.

1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат.

2. Правила метання гранат на дальність та влучність із різних положень.

3. Тактико-технічна характеристика ручних гранат.

Виживання

Тема № 1. Забезпечення життєдіяльності.

1. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах.

2. Вибір місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників.

3. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових дій.

Міжнародне гуманітарне право

Тема № 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.

1. Основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права.
2. Поводження з військовополоненими.
3. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема з питань поведінки з військовополоненими.
4. Вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

Практичні заняття

Психологічна підготовка

Тема № 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопоміа. Вплив бою на психіку.

1. Прийоми психічної саморегуляції, способів та методів саморегуляції.
2. Виконання практичних вправ з психологічної допомоги.

Зв'язок та комунікації

Тема № 1. Основи зв'язку.

1. Тактичні сигнальні жести. Використання тактичних жестів в ході ведення бойових дій.
2. Мова жестів, використання її в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом.

Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема № 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (1 година).

1. Виконання нормативи із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 1 «Одягання протигаза або респіратора».
2. Виконання нормативи із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 4-а «Одягання загальновійськового захисного комплекту».
3. Виконання нормативи із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 4-б «Одягання костюма захисного плівочного і протигаза».
4. Виконання нормативи із захисту від зброї масового ураження (ЗЗМУ) № 8 «Дії за сигналом «Хімічна тривога»».

Військова топографія

Тема № 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.

1. Відпрацьовування завдання з визначення сторін світу за допомогою небесних світил.
2. Відпрацьовування завдання з визначення сторін світу за допомогою компаса.
3. Відпрацьовування завдання з визначення сторін світу за допомогою годинника.
4. Відпрацьовування завдання з визначення сторін світу за допомогою карти.
5. Відпрацьовування завдання з визначення сторін світу за допомогою місцевих предметів.

Домедична підготовка

Тема № 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допоміа під вогнем» (Care Under Fire).

1. Відпрацьовування вправи «Накладання турнікетів на етапі «допоміа під вогнем» на верхні кінцівки».
2. Відпрацьовування вправи «Накладання турнікетів на етапі «допоміа під вогнем» на

нижні кінцівки».

3. Відпрацювання техніки тампонування рани.

Вогнева підготовка

Тема № 1. Стрілецька зброя.

1. Відпрацювання вправи «Утримання зброї (АК-74) в різних положеннях (для стрільби стоячі, з коліна, лежачі).

2. Відпрацювання вправи «Утримання зброї (АК-74) в різних положеннях (для стрільби у русі, у пішому порядку).

3. Відпрацювання вправи «Спорядження магазину (АК-74), заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник».

Тема № 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.

1. Відпрацювання вправи «Поворот та розворот із мінімізацією стрілка в різних положеннях».

2. Відпрацювання вправи «Розрядження зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розрядження».

3. Відпрацювання вправи «Навчання кучності стрільби з положення «лежачі» на відстані 25 метрів.

4. Відпрацювання вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 25 метрів».

5. Відпрацювання вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 метрів.

6. Відпрацювання вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 метрів.

Тема № 3. Ручні гранати.

1. Відпрацювання вправи «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку».

2. Відпрацювання вправи «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку».

3. Відпрацювання вправи «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття».

4. Відпрацювання вправи «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості».

5. Відпрацювання вправи «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)».

6. Відпрацювання вправи «Метання ручної кумулятивної гранати з місця».

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

1. Розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються.

2. Вміння та навички застосовувати знання з навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту».

3. Розв'язування задач за індивідуальним варіантом, що розкривають зміст кожної теми навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту».

Проміжний контроль знань здійснюється у вигляді атестацій, які проводяться за результатами обов'язкових контрольних заходів, що передбачені

навчальною програмою.

Оцінювання поточної навчальної діяльності.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань з дисципліни проводиться за такими критеріями: систематичність роботи на теоретичних та практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, результати виконання і захисту практичних робіт та інше. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими: тестування, виконання контрольних робіт, індивідуальних робіт, підготовка доповідей з обраної тематики і включають контроль теоретичної і практичної підготовки.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються здобувачеві лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань залежить від їх об'єму та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність. При оцінюванні індивідуальних завдань увага приділяється також їх правильному оформленню та змістовому наповненню.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому модульному контролі. При оцінюванні результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти враховується особистий внесок здобувача та коректність висновків.

У кінці семестру здобувачі вищої освіти складають диференційований залік.

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється шляхом складання диференційованого заліку через відповіді на теоретичні питання, розв'язування задач, виконання практичних нормативів по вивчених темах. До диференційованого заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі представлені вище завдання, відпрацювали пропущені заняття та набрали не менше 60 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання – диференційований залік

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	4 (добре)
64-74	D	3 (задовільно)
60-63	E	3 (задовільно)
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання 2 (незадовільно)*
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2 (незадовільно)*

* Оцінка **FX** та **F** у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, яке передбачення навчальною дисципліною

Проведення лекційних та практичних занять відбувається з використанням сучасних інформаційних технологій. Для поточного контролю використовуються елементи системи дистанційного навчання, у т. ч. через застосування MOODLE. Необхідне навчально-методичне та програмне забезпечення курсу розміщене у навчально-науковій лабораторії кафедри фізичного виховання, в друкованому та електронному вигляді в бібліотеці МНАУ. Навчальний процес потребує використання локальних та глобальних комп'ютерних мереж, використання комп'ютерів з програмним забезпеченням: Windows 10, Microsoft Office 2013, Total Commander, Win ZIP, Acrobat Reader, Google Chrome.

Проведення лекційних занять.

Лекційна аудиторія № 301 (70 м²) вулиця Крилова, 17А, навчальний корпус № 2

Спеціальне технічне обладнання:

Мультимедійне обладнання:

- дошка телепроекційна SMART Board – 1 шт.
- процесор ПК AthlonX2 – 1 шт.
- монітор TET 18, 5LC – 1 шт.
- акустика SVENBF21R – 1 шт.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN 93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:

MS Excel; MS Word; Google Chrome; Mozilla Firefox

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet , Zoom.

Інформаційне забезпечення:

Презентації у режимі PowerPoint.

Устаткування:

Вогнегасник – 1 шт.

Стіл викладача – 2 шт.

Стілець викладача – 4 шт.

Стіл учнівський – 40 шт.

Стілець учнівський – 80 шт.

Дошка для крейди – 1 шт.

Проведення практичних занять.

Навчальна лабораторія цивільного захисту № 011 (60 м²) вулиця Крилова, 17А, навчальний корпус № 2.

Спеціальне технічне обладнання:

Мультимедійне обладнання:

- екран проекційний зі штативом – 1 шт.
- проектор переносний ACER PJ-DLP X128H MR.JQ811.001 – 1 шт.
- ноутбук HP ProBook 4330s (XX945EA) 13.3" LED, Intel Core i3-2310M (2,1 ГГц) / RAM 2 ГБ / HDD 320 ГБ / Intel HD Graphics 3000 / DVD Super Multi DL / LAN / Wi-Fi / Bluetooth 3.0 – 1 шт.
- Екран зі штативом – 1 шт.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN 93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652: MS Excel; MS Word; Google Chrome; Mozilla Firefox.

Модульно-тестова програма.

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet.

Довідникова та навчально-методична література (методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт, робочий зошит).

Обладнання:

Протигази – 5 шт.

Респіратори – 5 шт.

Вогнегасники – 1 шт.

Лабораторні установки:

Макет місцевості населеного пункту поруч з АЕС (електрифікований) – 1 шт.

Макет протирадіаційного укриття – 1 шт.

Макет камера захисна дитяча КЗД-6 – 1 шт.

Стенди:

- прилади радіаційної і хімічної розвідки та дозиметричного контролю;
- характеристика осередків ядерного, хімічного, біологічного ураження;
- засоби індивідуального захисту;

Стіл викладача – 1 шт.

Стілець викладача – 1 шт.

Столи учнівські – 10 шт.

Стільці учнівські – 20 шт.

Дошка – 1 шт.

Шафа – 2 шт.

10. Перелік рекомендованих літературних джерел

10.1. Законодавчо-нормативні акти

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року.
URL:zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.

2. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». від 25.03.1992 № 2232-XII <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/05/bazova-zahalnoviyskova-pidhotovka-zdobuvachiv-vyshchoyi-osvity-05-03-2025.pdf>.

3. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16.07.2021 № 1702-IX <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/212686.html>.

4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

6. Постанова КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 затверджено «Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF>.

7. Дисциплінарний статут Збройних Сил України. <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=551%D14&p=1143970339900570#Text>.

8. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=548%D14&p=1143970339900570#Text>.

9. Міжнародне гуманітарне право. <https://redcross.org.ua/ihl/>.

10. Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>.

11. Наказ Генерального штабу ЗС України від 26.12.2018 № 460 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України».

12. Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>.

10.2. Базова література

1. Петренко В. М. Методика виховної роботи у військових підрозділах : підручник / В. М. Петренко. – Суми : Сумський державний університет, 2016. - 475 с.
2. Певцов Г. В., Тристан А. В., Гордієнко А. М., Павленко А. Г., Погасій М. С., Шулежко А. В. Організаційно-методичні засади підготовки та проведення випробувань нових (модернізованих) зразків (комплексів, систем) ОВТ у Збройних Силах України : навчальний посібник. Черкаси : видавець Пономаренко Р.В., 2023. 180 с.
3. Доктрина «З воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України» / розроблена робочою групою офіцерів та працівників Збройних Сил України Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України спільно з Національним університетом оборони України імені Івана Черняховського, Національною академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Харківським національним університетом Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Національним військово-історичним музеєм Збройних Сил України та погоджено із заінтересованими органами військового управління Збройних Сил України, структурними підрозділами Генерального штабу Збройних Сил України. – Київ : Воєнно – наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України, 2022. – 28 с.
4. Кривошєєв А. М. Основи артилерійської розвідки : навч. посіб. / А. М. Кривошєєв, А. І. Приходько, В. М. Петренко. – Суми : Сумський державний університет, 2014. - 393 с.
5. Правила стрільби і управління вогнем артилерії наземної артилерії. Група, дивізіон, батарея, взвод, гармата. - Київ, 2008. - 255 с.
6. Основи бойового застосування підрозділів артилерійської розвідки: навчальний посібник/О. І. Кравчук, О. П. Красюк, І. О. Кондратюк та ін. - Львів Академія Сухопутних військ, 2012. - 439 с.
7. Військова топографія: навчальний посібник / А. М. Кривошєєв, А. І. Приходько, В. М. Петренко. – Суми: Видавництво СумДУ, 2010. – 281 с.
8. Кривошєєв А. М. Основи артилерійської розвідки : навч. посіб. / А. М. Кривошєєв, А. І. Приходько, В. М. Петренко. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 393 с.
9. Яблоновська-Грищенко Є.Д., Грищенко В.М., Кульша Ю.М., Шевчик В.Л. Військове природознавство. Методичний посібник – довідник. - Канів, 2022. - 94 с.
10. Посібник «Організація військового зв'язку», В. Г. Шолудько, В. В. Ольшанський, С. А. Пивоварчук, М. І. Стойчев, В. В. Філіпов. – К.: Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, 2023.
11. Нестеренко І. К., Федієнко О. П. Малопомітні радіостанції солдата. Журнал «Wireless Ukraine», 2018, № 22, с. 3–8, № 23, с. 11–17.
12. Організація військового зв'язку (В.Г. Шолудько, М.Ю. Єсаулов, О.В. Вакуленко, Т.Г. Гурський, М.М. Фомін). Навчальний посібник. - К.: ВІТІ, 2017 р. – 282 с.
13. Організація військового зв'язку: навчальний посібник / В. Г. Шолудько, М. Ю. Єсаулов, О. В. Вакуленко, Т. Г. Гурський, М. М. Фомін. - Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. - 280 с.
14. Нормативи з радіаційного, хімічного, біологічного захисту для військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України затверджені наказом МОУ та ГШ від 09.02.2018 №55.
15. Бойове застосування підрозділів військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту: навч. посібн. / В. Є. Гайдабука, С. А. Писарев, В.В. Марущенко та ін. – Х.: ФВП НТУ «ХПІ», – 2017. – 184 с.
16. Гаврилюк В. В. Основи бойового забезпечення (радіаційний, хімічний, біологічний захист) : навчально-методичний посібник / В. В. Гаврилюк. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2018. – 280 с.

17. Підручник «Бойові токсичні хімічні речовини». Міністерство оборони України військовий інститут танкових військ національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харків видання 2018 року.
18. Кривошеєв А.М., Приходько А.І., Петренко В.М., Сергієнко Р.В. В42 Військова топографія: Навчальний посібник. /А.М. Кривошеєв, А.І. Приходько, В.М. Петренко, Р.В. Сергієнко. – Суми: Видавництво СумДУ, 2010. – 281 с.
19. Військова топографія: Навчальний посібник. / А.М. Кривошеєв, А.І. Приходько, В.М. Петренко, Р.В. Сергієнко. - Київ: Вид. «КНТ», 2022. - 282 с.
20. Турський О.Ю., Семенов М.В., Інженерне забезпечення бою: навч. посіб., Київ : КІ НГУ, 2024. 256 с.
21. Маскування: Навчальний посібник / А.Каршень та ін. Львів: НАСВ, 2021. 148 с.
22. Мінна безпека та протидія самооборонним вибуховим пристроям. Частина 2. Технічні засоби пошуку та виявлення боєприпасів: Навчальний посібник / Д. Окіпняк та ін. Львів: НАСВ, 2021. 231 с.
23. Інженерна підготовка. Навчальний посібник. - Київ: Вид. дім «СКІФ», 2024. - 550 с.
24. Методичні рекомендації «Медичні заходи з попередження пресуїцидальних форм поведінки військовослужбовців в умовах воєнного конфлікту та після його завершення», розроблені Міністерством оборони України, Українською Військово-Медичною Академією, Центральним військово-медичним управлінням Збройних Сил України, Національним військово-медичним клінічним центром “Головний військовий клінічний госпіталь” схвалені Вченою радою Української військово-медичної академії: протокол № 185 від 26.10.2016.
25. Методичний посібник «Психологічна оцінка суїцидального ризику у військовослужбовців», розроблений Міністерством оборони України, Науково-дослідним центром гуманітарних проблем Збройних Сил України, схвалений Науковою радою Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних Сил України : протокол № 1 від 31.01.2019.
26. Протоколи надання першої психологічної допомоги військовослужбовцям Національної гвардії України в екстремальних умовах діяльності [Текст] : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2018. - 40 с.
27. Вогнева підготовка : навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. - Київ: «Літера», 2023. - 282 с.
28. Дарман, Пітер Підручник виживання в екстремальних ситуаціях. Досвід спеціальних підрозділів світу. / Пітер Дарман. - Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. - 356 с.
29. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. – 145 с.
30. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / М. В. Грушко, В. В. Музика, Т. С. Федорова, В. В. Владишевська / за ред. О. В. Бігняка.- Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. - 136 с.

10.3. Допоміжна література

1. Прийшла війна... [Текст] / Андрій Тристан. - Львів : Апріорі, 2023. - 143 с.
2. Доню, війна! [Текст]: повість / Андрій Тристан. - Львів: Апріорі, 2024. - 168 с.
3. Теоретичні основи формування та деградації складних організаційно-технічних систем : монографія / Є.Б. Смірнов, В.І. Ткаченко, І.В. Рубан, В.Г. Малюга, А.В. Тристан. – Харків : ХНУРЕ, 2018. - 162 с.

4. Модель оцінювання інформаційних можливостей органів управління розвідкою / А. В. Тристан, І. М. Крижанівський, С. А. Мельник, Є. М. Горбут // Системи озброєння і військ. техніка. - 2020. - № 1. - С. 75-81.
5. «Особливості гібридної війни РФ проти України», Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків-2017.
6. Методичний матеріал з розвідувальної підготовки для навчання військовослужбовців, призваних за мобілізацією (загальновійськова підготовка у навчальних центрах, військових частинах, навчальних підрозділах).
7. Військова розвідка: навчальний посібник / упорядники: Д.В. Зайцев, А.П. Наконечний, С.О. Пахарев, І.О. Луценко; за ред. В.Б. Добровольського. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016.
8. Військова навчально-методична публікація «Довідник «Військового зв'язківця. Засоби радіоелектронної боротьби та розвідки, які використовуються російською федерацією».
9. Інструкція з протидії активності розвідувальних БПЛА РФ у прифронтовій зоні.
10. Довідковий матеріал з організації та проведення підготовки з зв'язку та комунікації викладачами (інструкторами) в навчальних центрах (окремих навчальних підрозділах) та в інших визначених керівництвом ЗС України підрозділах.
11. Огороднійчук М. Д., Чайка Ю. Д., Оксіюк О. Г. Комплекси і засоби військових телекомунікаційних мереж : навч. посіб. / за ред. проф. М. Д. Огороднійчука - К. : НУОУ, 2010. - 384 с.
12. Довідковий матеріал командирам підрозділів (інструкторам) для підготовки до проведення занять з підготовки з радіаційного, хімічного, біологічного захисту.
13. Довідковий матеріал до стандарту індивідуальної базової загальновійськової підготовки з предмету навчання «Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту».
14. Навчальний посібник. «Засоби аерозольного маскування та запалювальна зброя». Міністерство оборони України Гвардійський орден Червоної Зірки факультет військової підготовки імені Верховної Ради України Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Харків, видання 2008 року.
15. Навчальний посібник «Зброя масового ураження» Частина 1. Кам'янець – Подільський, видання 2020 року.
16. Інженерна підготовка: Навчальний посібник – Львів: НАСВ, 2016. - 552с.
17. Довідковий матеріал командирам (інструкторам) для підготовки до проведення занять з інженерної підготовки.
18. Про затвердження інструкції з правил поведінки військовослужбовців на місцевості, на якій є вибухонебезпечні предмети та дотримання заходів мінної безпеки: Наказ ГШ № 161 від 19.04.2018 р. Київ, 2018. 127 с.
19. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти: монографія Н.В. Оніщенко. – Х.: Право, 2014 року – 584с.
20. Наукове видання «Охорона психічного здоров'я в умовах війни» перекладено за виданням: Combat and Operational Behavioral Health (ISBN 978-0-16-088756-7).
21. Базова загальновійськова підготовка : посібник / за загальною редакцією представника Десантно-штурмових військ ЗС України капітана Сергія Магльованого. – АЛДЕРШОТ, 2022 – 190 с.
22. Основи психологічної підготовки військовослужбовців Національної гвардії України до виконання службово-бойової діяльності в екстремальних умовах: посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько; за заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2017. – 127 с

23. Перша психологічна допомога. Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України складено Леонорою Кадом. – Київ. – 2017. – 42с.

242. Психологічна само- та взаємодопомога військовослужбовців Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій: посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 108 с.

25. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко, І.І. Приходько. – Х. : НА НГУ, 2015. – 69 с.

26. Удянський М. М. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М. М. Удянський, І. О. Толкунов, О. О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 147 с.

27. Вогнева підготовка працівника Національної поліції України: навчальний посібник / С.М. Банах, І.С. Винярчук, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк, К.О. Маліновська та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 408 с.

28. Витримка та виживання на полі бою : підручник / [Н. Б. Вербин, С. М. Жембровський, О. В. Петрачков та ін.]. – К. : Національний університет оборони України ім. Івана Черняхівського, 2019. – 188 с.

29 Міжнародне гуманітарне право : посібник для працівників Держ. кримінал.-викон. служби України / Т. Короткий, А. Галай, М. Єлігулашвілі, І. Заворотько, М. Пашковський, В. Пузирний, Н. Хендель ; за заг. ред. віце-президента УАМП Т. Короткого ; Пенітенціарна академія України; УГСПЛ. – Київ; Одеса : Фенікс, 2023. – 236 с.

30. Гнатовський М. М. Г 56 Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 9 с.

10.4. Інтернет ресурси

1. Інтернет-ресурс: sprotyvg7.com.ua «Засоби радіоелектронної боротьби ворога 2022».

2. Інтернет-ресурс: defence-ua.com «Радіоелектронна боротьба, аналіз арсеналу росії 2022».

3. Інтернет-ресурс: varta1.com.ua «Рашисти вигадали «комбо» проти зв'язку ЗСУ 2023».

4. Інтернет-ресурс: uk.m.wikipedia.org «Засоби РЕБ росії 2023».

5. Інтернет-ресурс: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/rozrobleno-ilyustrovanu-instrukciyu-dlya-vijskovix-sil-tro-z-dokumentuvannya-porushen-prav-lyudini-ta-norm-mizhnarodnogo-gumanitarnogo-prava> «Ілюстрована інструкція з документування порушень прав людини та норм міжнародного гуманітарного права».

6. Інтернет-ресурс: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/mizhnarodne-gumanitarne-pravo> «Міжнародне Гуманітарне Право».

7. Інтернет-ресурс: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/kodeks-povedinki-vijskovosluzhbovciv-zbrojnih-sil-ukraini> Кодекс поведінки військовослужбовців ЗСУ.

8. Інтернет-ресурс: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/dii-osobovogo-skladu-na-zarazhenij-miscevosti> Дії особового складу на зараженій місцевості.

9. Інтернет-ресурс: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/zasobi-individualnogo-ta-kolektivnogo-zaxistu> Засоби індивідуального та колективного захисту (відео).

10.5. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України

2. <http://www.kmu.gov.ua/> – інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України.

3. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <https://mod.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерство оборони України.
5. <https://mepr.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.
6. <https://mod.gov.ua/pro-nas/generalnij-shtab-zbrojnih-sil-ukrayini> – офіційний сайт Генеральний штаб Збройних Сил України.
7. <https://tro.mil.gov.ua/> – офіційний сайт Сили територіальної оборони Збройних Сил України.
8. https://www.ua-region.com.ua/14373101#google_vignette - офіційний сайт Управління з питань цивільного захисту Миколаївської обласної державної адміністрації.
9. <https://ecolog.mk.gov.ua/> - офіційний сайт Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації
10. <https://uprns.mkrada.gov.ua/> - офіційний сайт Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві.
11. <https://redcross.org.ua/> - офіційний сайт Товариство Червоного Хреста України.

11. Доступ до матеріалів

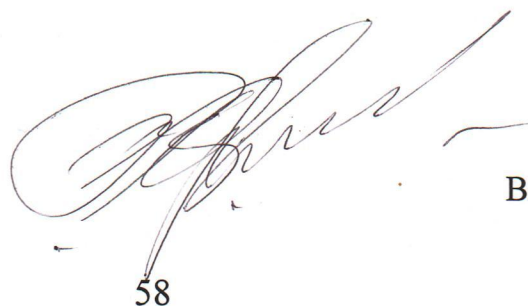
Матеріали з навчальної дисципліни узагальнено у освітній платформі Moodle за посиланням - <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=4008>.

Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету за посиланням - <https://lib.mnau.edu.ua/>.

Репозитарій Миколаївського національного аграрного університету за посиланням - <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/>.

Офіційні сайти для збору та обробки інформації (інтернет джерела).

Розробник програми:
канд. екон. наук, доцент

Вячеслав КУРЕПІН